

Kuva: Esko Pitkänen

HAILUODON KUNNAN ELINKEINO- JA KEHITTÄMISOHJELMA

2011 - 2021

1.3.2011
Hailuodon kunta

Hyväksytty kunnanhallituksessa ___.___ 2011
Hyväksytty kunnanvaltuustossa ___.___ 2011

Sisältö:

- 0) Esipuhe
- 1) Johdanto
- 2) Nykytila
  - (a) Väestö
  - (b) Hailuodon väestön ikäjakauma 31.12.2008
  - (b) Hailuodon kunnan verotulolähteet ja tulorakenne
  - (c) Työvoima
  - (d) Elinkeinorakenne
  - (e) Työpaikkaomavaraisuus
- 3) Kunta-analyysi
  - (a) Infrastrukturi
  - (b) Palvelurakenne
  - (c) Päätöksenteko ja yritystoiminta
- 4) Hailuodon kunnan elinkeinopoliittinen SWOT
- 5) Hailuodon kunnan elinkeinopoliittinen toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet
- 6) Hailuodon kunnan elinkeinopoliittinen visio 2020
- 7) Hailuodon kunnan elinkeinopoliittiset strategiset päämäärät 2020
- 8) Avainhankkeet, kehittämissuunnitelmat ja toimenpiteet 2010 - 2015
- 9) Elinkeino- ja kehittämissuunnitelman päivitys
- 10) Mittarit ja seuranta

0) Esipuhe

Hailuodon yrittäjät ry esitti 25.1.2009, että Hailuodon kunta ryhtyisi toimenpiteisiin kunnallisen elinkeinostrategian aikaansaamiseksi vuoden 2009 aikana.

Kunnanhallitus päätti asiasta 14.4.2009 ja samalla asetti strategian kirjoittamista varten työryhmän, Matti Soronen (pj) ja Pauli Karvosenoja (Hailuodon Yrittäjät ry pj 2009) sekä Veikko Tönkyrä (sihteeri ja koordinaattori). Työryhmän työskentelyyn ovat aktiivisesti osallistuneet myös Markku Sipola (Hailuodon Yrittäjät ry vpj) ja Timo Tanskanen (Hailuodon Yrittäjät ry pj 2010).

Työryhmä piti useita työkokouksia. Lisäksi puheenjohtaja ja sihteeri työstivät strategialuonnosta omissa työpalaverissa.

Strategian seurantaryhmään kunnanhallitus nimesi kunnanhallituksen jäsenet, kunnanvaltuuston puheenjohtajat, Hailuodon Yrittäjät ry:n hallituksen jäsenet sekä Hailuodon Maataloustuottajat ry:n puheenjohtajan Arto Vähämetsän ja Hailuodon kalastajainseura ry:n puheenjohtajan Markku Tönkyrän

Seurantaryhmä kokoontui neljään työkokoukseen, joissa ryhmätyömenetelmin kehitettiin strategiaa. Lisäksi järjestettiin elinkeinopoliittinen valtuustoseminaari 27.11.2009.

Strategiatyön aikana työhön osallistuttiin ennakkoluulottomasti ja uusille mahdollisuuksille ja tarkasteluille tilaa antaen, välillä tiukkaakin keskustelua käyden.

Valmistunut raportti lähtee kunnanhallituksen käsittelyn jälkeen kunnanvaltuustoon päätettäväksi.

Kunnanjohtajan vaihtuminen aiheutti keskeytyksen strategian valmistelussa. Kunnanhallituksen ja Hailuodon Yrittäjät ry:n hallituksen yhteisessä iltakoulussa 16.2.2011 sovittiin työn jatkamisen periaatteista.

1) Johdanto

Hailuodon kunnalle on vuonna 2005 laadittu kuntastrategia vuoteen 2015. Laadittu strategia on kunnan kokonaisstrategia jossa on myös elinkeinopoliittinen tarkastelu. (Lähde:www.hailuoto.fi)

Strategian laatimisen jälkeen on kunnalle laadittu opinnäytetyönä matkailustrategia, jota ei varsinaisesti ole hyväksytty kunnan omissa elimissä. (Lähde: Hailuodon matkailustrategia 2006-2010, Korkiala Lotta ja Loukkola Anu 17.2.2006, Ouluseutu Yrityspalvelu/Matkalla Marjaniemeen hanke ja Hailuodon kunta).

Hailuodon matkailun Master-Plan laadittiin konsulttityönä vuosina 2007 - 2008. Tämä on hyväksytty ohjeellisesti noudatettavaksi kunnan hallituksessa ja valtuustossa. (Lähde:www.hailuoto.fi: Hailuoto-Oulu matkailumarkkinoinnin yhteishanke, 2008).

Näiden lisäksi on laadittu Oulun seudun matkailun kokonaisvaltainen matkailun kehittämissuunnitelma master plan 2020, joka on valmistunut loppuvuodesta 2008. (Lähde:www.ouka.fi).

Muita Hailuodon kehittämiseen vaikuttavia suunnitelmia / ohjelmia ovat mm. Valtioneuvoston periaatepäätös saariston kehittämisestä 2010 - 2011 (Lähde:www.tem.fi) sekä Ouluseutu Yrityspalvelussa vuonna 2006 laadittu Elinkeinojen kehittämisstrategia 2007 - 2013. (Lähde:www.ouka.fi).

Elinkeinopolitiikan tavoitteena on luoda yrittämiselle kunnassa mahdollisimman hyvät olosuhteet. Tuloksena saavutetaan menestyvä yritystoiminta ja kunnan vahva talous sekä toimiva palvelujärjestelmä.

Pienet yritykset ovat entistä ratkaisevammassa asemassa tulevaisuuden yhteiskunnassa.

2) Nykytila

a) Väestö

Kunnan väestö on ollut suurimmillaan 1930 -luvulla asukasmäärän ollessa n. 2 300. Laman ja voimakkaan poismuuton seurauksena asukasmäärä laski jyrkästi ja oli alimmillaan 1980 -luvulla n. 850 asukasta. 1990 -luvulla aina vuoteen 2007 asukasmäärä on pysytellyt 949 - 998 asukkaassa. Vuoden 2009 lopussa kunnan väkimäärä oli 1019 (Lähde: Tilinpäätös 2009). Vuoden 2010 lopussa väkimäärä oli 1006.

Tilastokeskuksen väestöennuste vuodelle 2025 on 1150 asukasta, omavaraislaskelman mukainen väestöennuste on 830 asukasta.

Omavaraislaskelma tarkoittaa arviota josta on eliminoitu muuttoliikkeen vaikutus. Väestöennuste perustuu aikaisempaan kehitykseen, johon on huomioitu muuttoliikkeen vaikutus. Kunnan väestökehitys on siten pitkälti riippuvainen muuttovoitosta.

b) Hailuodon väestön ikäjakauma 31.12.2009 (1019 yht.)

Väestöstä oli 0-14 -vuotiaiden osuus 13,7 % (koko maa 16,6 %), 15-64 -vuotiaiden osuus oli 60,6 % (koko maa 66,4 %) ja yli 65 -vuotiaiden osuus 25,6 % (koko maa 17,0 %).

Työikäisten osuus on alhainen ja eläkeläisten osuus on kasvussa. Ero koko maan ikäjakaumaan on merkittävä.

Kymmenen vuoden kuluessa väestön määrä kääntyy laskuun kun samanaikaisesti yli 65 -vuotiaiden osuus on nousemassa 35 %:iin. (Lähteet: Tilinpäätös 2008, Tilastokeskus)

c) Hailuodon kunnan verotulolähteet ja tulo rakenne

Ennakonpidätyksen alaiset verotulot Hailuodossa v. 2008 ja 2009

	€ 2008 (1000 €)	muutos 07-08 (%)	saajia 2008	muutos 07-08 (%)	€ 2009 (1000 €)	muutos 08-09 (%)	saajia 2009	muutos 08-09 (%)
palkkatulo	7 922	- 1,8	424	- 10,4	8 746	+ 10,6	474	+ 12,1
eläketulo	6 108	+ 8,1	426	+ 0,9	6 872	+ 12,5	450	+ 5,6
tyött.korv.	457	+ 2,7	80	- 7,0	552	+ 25,0	102	+ 30,8
sos.etuudet	360	+ 13,9	134	- 2,9	388	+ 7,9	135	+ 0,7

Palkkatulojen kehitys vuonna 2008 edelliseen vuoteen verrattuna oli Hailuodossa -1,8 % kun koko maassa vastaava muutos oli +6,8 %. V. 2009 Hailuodossa oli kasvua +10,6 % kun taasen koko maan palkkatuloissa oli laskua -1,0 %

Eläketulojen muutos v. 2008 Hailuodossa + 8,1 % , koko maan vastaava muutos oli +7,3 %. V. 2009 vastaavat luvut olivat: Hailuoto +12,5 %, koko maa +8,5 %.

Palkkatulot Hailuodossa v. 2008 oli 18 683 €/hlö ja koko maassa 25 601 €/hlö, v. 2009 vastaavat luvut olivat Hailuodossa 18 450 €/hlö ja koko maassa 25 720 €/hlö.

Eläketulot Hailuodossa v. 2008 oli 14 339 €/hlö, ja koko maassa 14 375 €/hlö, v. 2009 vastaavat luvut olivat Hailuodossa 15 271 €/hlö ja koko maassa 15 302 €/hlö.

Palkkatulot/hlö Hailuodossa ovat n. 1/3 pienemmät kuin koko maassa. Toisaalta on positiivista todeta, että kokonaisverotulot kasvoivat vuodesta 2006 vuoteen 2008 yhteensä 23,2 %.

Palkkatulojen saajien määrä v. 2008 oli laskussa samalla kun ko. tulojen määrä laski. V. 2009 tapahtui Hailuodossa merkittävä positiivinen muutos palkansaajien määrän ja palkkatulojen kasvaessa huomattavasti.

V. 2009 palkkatulojen saajia oli 474, eläketulojen saajia oli 450.

Tulorakenne palkkatulot – eläketulot on vinoutunut.

(Lähde: Verohallinto, tulokehitystilastot 2008 ja 2009)

Kunnan tulojen osalta ennakonpidätysten alaisten verotulojen kehitys on avainasemassa.

d) Työvoima

Työvoiman rakenteessa on samaa vinoutumaa kuin väestön ikärakenteessa. Työvoiman rakenteessa on myös vinoutumaa naisten ja miesten kohdalla.

Nuorta työvoimaa ei ole tulossa riittävästi.

Hailuodon työttömyysaste 31.12.2009 oli 13,5 % (koko maa 11,6 %), työttömyydessä on sekä kausityöttömyyttä että rakennetyöttömyyttä.

e) Elinkeinorakenne

Maatalouden työvoiman määrä on pudonnut vuoden 1990 125 henkilöstä 55 henkilöön vuonna 2006 eivätkä muut toimialat ole kyenneet korvaamaan menetystä.

Ainoa jatkuvasti kasvanut ala on terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut.

Nykyminolla voidaan ennakoida elinkeinoista terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluiden kasvavan ja maa-, riista- ja metsätalouden sekä kalastuksen laskevan.

Tilastokeskuksen mukaan Hailuodon työmarkkinaa kuvaa seuraavat luvut::

HAILUOTO		Koko maa
Kunnassa olevat työpaikat 31.12.2008	226	
Työssäkäyvien henkilöiden osuus 18-74 -vuotiaista 31.12.2009	47,1 %	59,5 %
Kunnassa asuvien työssäkäyvien lukumäärä 31.12.2009	351	
Omassa kunnassa työssäkäyvien osuus työssäkäyvistä 31.12.2008	52,8 %	67,2 %
Eläkkeellä olevien osuus väestöstä 31.12.2009	39,6 %	23,5 %
Taloudellinen huoltosuhte, työvoiman ulkopuolella tai työttömänä yhtä työllistettyä kohti 31.12.2009	1,9	1,35
Elinkeinorakenne 31.12.2008		
Alkutuotannon työpaikkojen osuus	23,9 %	3,7 %
Jalostuksen työpaikkojen osuus	4,4 %	23,9 %
Palvelujen työpaikkojen osuus	69,5 %	71,6 %
Muiden toimialojen/toimialaltaan tuntemattomien työpaikkojen osuus	2,2 %	0,8 %

Vuosina 1998 - 2008 Hailuodossa perustettiin 33 yritystä ja lopettaneita oli 40.

Teollisuusyritysten merkitys on ollut laskeva kun mittarina käytetään toimipaikkojen lukumäärää, työpaikkojen määrää, toiminnan bruttoarvoa tai jalostusarvoa.

Jäljellä olevat teollisuusyritykset ovat pieniä lähinnä yrittäjän työllistäviä. Palkattua työvoimaa ei tilaston mukaan ollut v. 2007 kuin 2 henkilöä.

Hailuodon tilanne on heikentynyt voimakkaasti ja teollisuustoiminta on käytännössä sammumassa.

Yritystoimipaikkoja /1000 asukasta on seudullisesti verrattuna vielä hyvin – Oulussa n. 54 ja Hailuodossa 51 toimipaikkaa/1000 asukasta. Toimipaikat ovat pieniä.

f) Työpaikkaomavaraisuus

Tilastokeskuksen tilastojen mukaan Hailuodon työpaikkaomavaraisuus on laskenut viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana. Korkeimmillaan se oli v.1994 n. 89 %. V. 2006 se oli n. 65 % ja v. 2007 n. 68 %. V. 2008 työpaikkaomavaraisuus oli n. 64 %. Vaikutus näkyy kasvaneena pendelöintinä mantereen ja saaren välillä. Pendelöijien määräksi edellä olevien lukujen perusteella voidaan arvioida 130 - 150 henkilöä.

Pendelöinnin kokonaismäärästä ei ole tarkkoja tilastolukuja käytettävissä. Myös pendelöinti Hailuotoon on lisääntynyt.

3) Kunta-analyysi

a) Infrastrukturi

o liikenneyhteydet

Yhteyttä mantereen ja saaren välillä hoidetaan kahdella lautalla. Yöllä lautat eivät kulje lukuun ottamatta hätäliikennettä. Liikenneyhteyksien kehittämiseksi on suunnittelutyö käynnistetty ja YVA-prosessi on käynnissä.

Saaren tieverkosto on sinänsä kattava, mutta liikennemääriin - erityisesti lauttaliikenteestä johtuvaan sykäyksellisyyteen - suhteutettuna erittäin kapea ja kevyenliikenteen väylät puuttuvat keskusta-alueita lukuun ottamatta.

o tietoverkot

Hailuodossa on mm. nopean tietoliikenteen verkosto monipuolinen (kiinteä laajakaista kuntakeskuksessa, mobiililaajakaista, Wimax-laajakaista, 450@laajakaista). Tällä hetkellä saavutetaan enintään 10 Mb:n siirtonopeus.

Parhaillaan suunnitellaan valokaapeliin perustuvan laajakaistayhteyden rakentamista, mikä mahdollistaisi olennaisen nopeuksien noston ja välityskapasiteetin lisäyksen.

Valokaapeli toteutunee pääasutusalueita noudatellen 2012 jälkeen. Tämä mahdollistaisi siirtonopeuden noston 100 Mb:iin sekunnissa.

o sähköverkko

Merikaapeli Hailuoto-Siikajoki välillä rajoittaa kunnan alueella merkittävää energian käytön lisäämistä tai energian tuotannon kehittämistä.

Kunnan sisäinen sähköverkko rajoittaa kaavoitus- ja tonttipolitiikkaa.

o tontti- ja toimitilatarjonta

- asuintontit

Asuin- ja vapaa-ajan tontteja on kunnalla tarjottavana rajallisesti eri alueilla. Tarjontaa tulee oleellisesti kehittää sekä määrällisesti että laadullisesti (sijaintitekijät).

Yksityinen tonttitarjonta on heikkoa, vaikka valmiita kaavoitettuja rakennuspaikkoja on.

- teollisuustontit ja teollisuustilat

Kunnan omistamia teollisuustiloja on kolmessa hallissa yhteensä n. 1 700 m². Lisäksi kalahalli Marjaniemessä on kunnan omistama.

Sekä tonttien että toimitilojen suhteen on kunnalla oltava valmiuksia etsiä soveltuvia kulloisenkin tilanteen vaatimia ratkaisuja.

- kunnallistekniikka
Hailuodon Vesihuolto Oy:n hoitama vesi - ja jätevesiverkosto kattaa tärkeimmät pääteiden ja sivuteiden alueet Marjaniemestä Huikkuun. Hinnat ovat kilpailukykyiset. Verkostoa laajennetaan tarpeen mukaan.
Hailuodon Vesihuolto Oy:n toiminnan ja strategian tulee olla kunnan kehittämisstrategian kanssa yhtenevä.
- asuntotarjonta
Asuntoja kunta voi tarjota määrällisesti riittävästi/nyt n. 60 asuntoa), asuntojen laatutaso ei ole riittävä.
- kaavoitustilanne, kaavoitustarve
Kaavoitettuja tai käyttösuunnitelman mukaisia kunnan omistamia asuinkäyttöön tarkoitettuja tontteja on lähinnä Pöllässä ja Huikussa. Valmiita yritystontteja ei ole.

b) Palvelurakenne

- koulutuspalvelut
Kunnassa järjestetään perusopetus vuosiluokille 0 - 9. Perusopetuksen taso on hyvä, ylemmät koulutuspalvelut saadaan Oulusta ja lähikunnista.
Koulupalvelujen tason säilyttäminen edellyttää vähintään nykyistä oppilasmäärää. Tämä taasen edellyttää suotuisaa väestörakennetta.
Lasten päivähoiton palvelut ovat erinomaiset.
- sosiaali- ja terveystyöpalvelut
Terveyskeskus, palvelutalo, kotisairaanhoido ja kotipalvelut turvaavat keskeisten julkisten palvelujen tarjonnan.
- vapaa-ajan palvelut, harrastusmahdollisuudet
Tarjonta on monipuolista tosin pääosiltaan luontoon perustuvia harrastusmahdollisuuksia.
Valtaosa ns. rakennettuun infrastruktuuriin perustuvista harrastusmahdollisuuksista saadaan naapurikunnista.
- kulttuuripalvelut
Kunnassa on monipuolinen kirjasto. Saari tunnetaan monipuolisena taiteilijoiden inspiraation lähteenä ja työskentelypaikkana. Nykyiset teatteri- ja musiikkitapahtumat ovat ottaneet paikkansa koko Oulunseudun merkittävänä vuotuisina kulttuuritapahtumina.
- yksityisen sektorin osuus julkisessa palvelumarkkinassa
Yksityisen sektorin osuus on marginaalinen. Perinteisesti on katsottu, että kunta "tekee itse".
- elinkeinotyön resurssit ja verkottuminen
Elinkeinotyötä ohjaa nykyisin kunnanhallitus kunnanjohtajan esittelyyn pohjautuen. Kunnan omat henkilöresurssit on kriittinen tekijä.
Aktiivista yhteistyötä tehdään mm. seuraavien organisaatioiden kanssa:
  - BusinessOulu (Oulu Innovation Oy ja Ouluseutu yrityspalvelut yhdistetty 2011 alusta BusinessOuluun)
  - Oulun Matkailu Oy
  - Norsu (Leader -ohjelma-alue)

Oulun kaupunki on v. 2010 uusinut monimutkaista organisaatiotaan ja siirtymässä kaupungin omaan liikelaitosorganisaatioon. Tämä tullee tekemään yhteistyö- / ostopalvelusopimuksia ympäristön kuntien kanssa. Tehtävät ratkaisut vaikuttavat kunnan tuleviin visioihin ja strategisten tavoitteiden asettamiseen ja toteutus-suunnitelmien laatimiseen.

Ko. muutostyö on vielä hakemassa lopullista muotoaan (3/2011)

c) Päätöksenteko ja yritystoiminta

Sitoutuminen kunnan päästrategian elinkeinopoliittisiin tavoitteisiin on toteutunut suhteellisen hyvin.

Kunnan kehittäminen edellyttää myös riskinottoa ja riskien hallintaa. Ylimoitettu turvallisuuden ja varmuuden hakeminen hidastaa ja/tai estää päätöksentekoa.

Kunnan päätöksentekoon liittyen ”*luovu ja luo uutta*” -strateginen ajattelu ei aina pääse toteutumaan. Saaren ulkopuolelta tulevien yrittäjien rekrytointi ja ”kotouttaminen” nousee tärkeään asemaan tulevaisuudessa. Aktiivinen yhteistyön rakentaminen kohtaa ajoittain ongelmia. Uudet avaukset kehittämistoimissa – mikäli poikkeavat totutusta – tarvitsevat yhteisön tuen. Tätä ei aina ole tarjolla.

4) Hailuodon kunnan elinkeinopoliittinen SWOT

Vahvuudet <ul style="list-style-type: none"> - monimuotoinen luonto ja merellisyys - Oulun ja Oulun kansainvälisen lentokentän läheisyys - tunnettuus - kansallismaisema status - omatoimisuus - kunnan palvelutarjonta - saari - saaren muovaamat elinkeinot, omatoimisuus, käsityö- ja kulttuuriperinne - vapaa-ajan asukkaiden suuri määrä	Heikkoudet <ul style="list-style-type: none"> - liikenneyhteyden nykyinen palvelutaso - kapea-alainen yrittäjyyskulttuuri - ikärakenne - suojelualueiden käytön tiukat rajoitukset - maaomistuksen pirstaloituneisuus - heikot yhteistyötaidot - työvoimapula - asenteellisuus ja rohkeuden puute - matkailupalvelujen kehittymättömyys
Mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none"> - kulttuuritapahtumat - tietoliikenteen kehittäminen - puhtaan luonnon arvostus, hiljaisuus - alkuperäisväestön ja uusien asukkaiden vuorovaikutuksen monipuolistaminen - raaka-aineiden jatkojalostus - palveluyhteistyö mantereen kuntien kanssa - yrittäjien ja toimijoiden etabloituminen (rakentaminen) - matkailun eri muotojen ja ympärivuotisuuden kehittäminen - etätöiden kehittäminen	Uhkat <ul style="list-style-type: none"> - ympäristölainsäädännön epämääräinen ja ennakoimaton tulkinta, yhteinen kokonaisnäkemys puuttuu - kontrolloimaton muuttovirta - valtion rahoitus heikkenee - itsenäisyyden menettäminen - maa- ja kaavoituspolitiikan epäonnistuminen - väestörakenne - EU:n tukipolitiikan muuttuminen (maataloustuet)

(ei tärkeysjärjestyksessä)

5) Hailuodon kunnan elinkeinopoliittinen toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet

Hailuodon kunnan elinkeinopoliittinen toiminta-ajatus:

Hailuodon kunta toimii kestävän kehityksen periaatetta noudattaen aktiivisesti ja aloitteellisesti elinkeinoelämän kehittämiseen liittyvissä asioissa. Yritysmuotoinen ilmapiiri luo edellytykset elinkeinorakenteen jatkuvalla kehittämiselle ja monipuolistumiselle.

Hailuodon kunnan elinkeinopoliittiset arvot ovat:

*Avarakatseisuus
Rohkeus
Tasapuolisuus
Avoimuus
Luovuus
Yhteisöllisyys*

Hailuodon kunnan elinkeinopoliittiset toimintaperiaatteet ovat:

*Yrittäjien ja elinkeinojen tasapuolinen kohtelu
Päätöksenteossa huomioidaan yritysvaikutukset
Joustava päätöksenteko
Yhteisöhalukkuus
Kunta toimii edellytysten luoja ja esteiden poistajana
Omaleimaisuus*

6) Hailuodon kunnan elinkeinopoliittinen visio 2020

Hailuodon kunnan elinkeinopoliittinen visio 2020

Hailuoto on tunnettu monipuolisesta yritystoiminnasta, matkailusta, laadukkaasta asumisesta, vapaa-ajan asumisesta ja etätyöstä.

7) Hailuodon kunnan elinkeinopoliittiset strategiset päämäärät 2020

- **Seutuyhteistyö erityisesti elinkeinopoliitikassa on tuloksellista ja yritysten tarvitsemat yrityspalvelut hyviä. Yritystoiminnan fyysiset ja henkiset perusedellytykset (infrastrukturi, henkinen ilmapiiri) ovat hyvät.**
- **Hailuodon laajat, monipuoliset ja moniarvoiset suojelualueet (suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelma) tukevat sekä kunnan päävision ja päästrategian että elinkeinopoliittisen vision ja strategian toteutusta.**
- **Matkailu toimialana on kehittynyt ja monipuolistunut siten, että palvelut toimivat ympärivuotisesti ja matkailutulo on kasvanut kaksinkertaiseksi vuoden 2010 tasosta.**
- **Kunnalla on maapoliittinen ohjelma ja kunnassa on tarjolla laadukkaita tontteja pysyvän vakituisen ja vapaa-ajan asumiseen sekä elinkeinoelämän tarpeisiin. Kunnalla / kunnassa on myös tarjottavana riittävän tasokkaita vuokra-asuntoja, jotka tukevat yritysten ja yksityisten henkilöiden sijoittumista Hailuotoon.**
- **Alkutuotanto (maatalous, kalastus) säilyy elinvoimaisena ja kehittyvänä ”peruselinkeinona”. Alkutuotteiden (liha, maito, kala, marjat, sienet, riista, vilja jne..) jalostusarvon nostamisessa ja maatalouden liitännäiselinkeinojen kehittämisessä on saavutettu merkittäviä tuloksia.**
- **Kunnan palvelusektoria avataan siten, että myös yrittäjät voivat sopimuksin toimia palvelutuottajana.**
- **Yrittäjyyden lisäämiseksi kehitetään menetelmiä, joilla edistetään uusien yritysten syntymistä, autetaan yritysten yrittäjä-/sukupolven vaihdoksen onnistumista ja yritysten liikevaihdon kasvua tavoitteena saaren työpaikkaomavaraisuuden nostaminen.**
- **Hailuodossa on kilpailukykyinen yhteiskunnallinen Infrastrukturi, joka tarjoaa mm. nopeat (valokaapeli) tietoliikenneyhteydet, valmista kunnallistekniikkaa tai sen nopeaa rakentamisvalmiutta. Tieverkostot ja liikenneyhteydet ovat toimivia.**

8) Avainhankkeet, kehittämistoimenpiteet 2010 - 2015

Tärkeimmät toimenpiteet / hankkeet joiden läpivientiin kunnassa on varauduttava lähivuosina ja joiden etenemistä on aktiivisesti seurattava

1. Seutuyhteistyö on tuloksellista, yrityspalvelut hyviä ja yritystoiminnan perusedellytykset hyviä

a) Seutuyhteistyö

Yhteistyön muotoja luodaan mm. seuraaville osa-alueille:

1. **Oulun Matkailuyhtiö**; liitytään matkailuyhtiön osakkaaksi ja selvitetään mahdolliset yhteistyömuodot ja kustannukset, joihin Hailuoto osallistuu jatkossa. Aloitus vuonna 2010.
2. **Oulun elinkeinoliikelaitos**; selvitetään mahdolliset yhteistyömuodot ja kustannukset, joihin Hailuoto osallistuu jatkossa. Aloitus 2011 vuoden alussa.
3. **Uusyrittäjäkeskus**; selvitetään Oulussa toimivan Uusyrittäjäkeskuksen tarjoamat yritysten perustamisvaiheeseen liittyvät palvelut ja yhteistyön aiheuttamat kustannukset. Aloitus 2011 vuoden alussa.
4. **Yritysten vastaanotto Hailuodossa**; luodaan systemaattinen yritysten vastaanottojärjestelmä yhdessä Uusyrittäjäkeskuksen kanssa (toimintaperiaate muistio). Aloitus vuonna 2011.
Hyödynnetään yrityskummitoiminta -idea. Kutsutaan tarkoituksenmukaisuusperiaatteella kummeiksi entisiä tai toimivia yrittäjiä paikkakunnalta tai mm. kesäasukkaista. Aloitus vuonna 2010.
5. **Kehittämispalvelu- ”voucher”**; Uuden yritystoiminnan ja toimivien yritysten kehittämiseksi selvitetään edellytykset luoda ”voucher” -setelijärjestelmä, jolla tuetaan esim. messuosallistumista, taloushallinnon tai markkinoinnin kehittämistä, lakimiespalveluiden ostamista, sukupolvenvaihdoksen selvittämistä jne. V.2012.

b) Yritystoiminnan perusedellytykset

- Liiketoiminta-alueet / maankäyttö
Varmistetaan yritystoiminnalle sopivien alueiden tarjonta ja kunnallistekninen valmius. (vastuu kh / tekninen toimi)
- Kehittämissyhtiö
  - Selvitetään erilaisten Kehittämissyhtiöiden toimintamallit, edellytykset uuden yhtiön perustamiselle tai jonkun toimivan kehittämissyhtiön toiminnan laajentamiselle Hailuotoon.
  - Samalla tutkitaan mahdollisuuksia Yrittäjäatalon - ”toimistorakennuksen” - perustamiseen. Talossa voisi olla yrityksille tarkoitettuja ”omia” työtiloja sekä yhteistiloja etätyön tekijöille.
Peruskartoitus hankkeen edellytyksistä ja vaihtoehtoisista toimintamalleista tulisi tehdä v:n 2011 loppuun mennessä.
(vastuu: Hailuodon Yrittäjät ry)
- Imagotutkimus
Kunnan imagoa yritysmaailmassa seurataan tehtävillä tiedusteluilla / imagotutkimuksilla.
Yhteistyö esim. ao. oppilaitosten kanssa. (vastuu: Hailuodon Yrittäjät ry)
- Yritysvaikutusten arviointi

Luodaan yhteistyössä yrittäjäyhdistyksen kanssa työkalu – A4 lomake, jonka käyttöönotosta päätetään kunnanvaltuustossa alkuvuodesta 2011.

- ***Kunnan tulee linjata omat ratkaisut, jossa huomioidaan Oulun seudun ratkaisut ja turvataan kunnan elinkeinoasioihin riittävät resurssit.***

2. Suojelualueiden ja luonnon kestävä hyödyntäminen

- Suojelualueet
Suojelualueiden kehittämisessä Hailuodon maapoliittisessa ohjelmassa huomioitavat tavoitteet toteutuvat.
Alueiden hoito- ja toimenpidesuunnitelmat tukevat yritysten palvelutuotantoa ja muuta vapaa-ajan ja virkistykseen tavoitteita.
- Metsähallitusyhteistyö
Luontonäyttelyn kehittäminen itsenäiseksi Luontokeskukseksi, jossa koko Perämeren allasta koskeva merenkulun, kalastuksen, kalastuskulttuurin merkitys tulee erityisesti esille.
Sitoudutaan Metsähallituksen kanssa tapahtuvaan pitkäjänteiseen yhteistyöhön, tavoitteena mm. luontomatkailun merkittävä kehittäminen koko saaren alueella. Yhteistyötahona Hailuodon jakokunta. (vastuu: kh, tekn. toimi).
- ***Kunnan tulee aktiivisesti vaikuttaa yhteistyökumppaneiden kanssa virkistykseen ja vapaa-ajan mahdollisuuksien laaja-alaiseen kehittämiseen suojelualueilla. Erityishuomio tulee kiinnittää Natura-alueiden hoitoon ja käyttöön. Suojelualueet, niiden hoito ja käyttö toimivat maatalouden, matkailun ja vapaa-ajan asumisen tukena ja vetovoimatekijänä.***

3. Matkailun kehittäminen

Hailuodon matkailun Master Plan -raportin arvioiden mukaan Hailuodossa käy vuosittain n. 50 000 automatkailijaa ja yöpymisvuorokausia on n. 20 000 vrk/v. Hailuodon matkailutulon määräksi on ko. raportissa arvioitu v. 2007 n. 2,4 milj. €. Matkailutulon määräksi arvioidaan v. 2009 n. 3 milj. € (luku sisältää myös vapaa-ajan asumisen tuoman tulon). Tutkittua tietoa ei ole käytettävissä.
Tavoitteena tulee olla matkailutulon kaksinkertaistaminen.

Panostuksia tarvitaan mm. seuraavissa:

- luontomatkailu, metsästysmatkailu, kalastusmatkailu, hylkeen kuvaus- ja metsästysmatkat
- mökkimatkailu, kulttuurimatkailu, käsityö- ja taidematkailu, tapahtumamatkailu
- leirintäalueen/-alueiden kehittäminen

Kehittäminen:

- Luodaan kehitys- ja koulutushankkeita (laatu, palvelu, tuotteistus, markkinointi) yhteistoiminnassa ao. alan järjestöjen, organisaatioiden, oppilaitosten ja yritysten kanssa. (kj, Hailuodon Yrittäjät ry, muut yrittäjät, Oulun Matkailu/Elinkeinoliikelaitos,)
- Kehitetään Marjaniemeen itsenäinen Meri-, luonto-, ja nuorisomatkailukeskus siellä olevien toimijoiden pohjalta.
- Kehitetään erityisesti tasokkaita mökkimajoitus mahdollisuuksia.

- Tehdään matkailututkimus aluksi joka toinen vuosi. (kunnan matkailuneuvonta)
- Matkailuyritykset muodostavat yhteisen organisaation ("matkailuyrittäjät ry"), joka ryhtyy koordinoimaan alaan liittyviä kehittämis- ja markkinointitoimia. (vastuu: Yrittäjäyhdistys, yrittäjät, 2010 - 2011)
- ***Kunnan matkailu on kehityksen alkuvaiheessa ja alan kehittäminen edellyttäisi alalla tapahtuvaa organisoitumista, yritysten välistä yhteistyön kehittämistä ja mm. matkailu - ja tapahtumakoordinaattorin palkkausta.***
- ***Matkailun kehittäminen tulee ensisijaisesti perustua viipymän kasvattamiseen, koska liikenneyhteyden kapasiteetti ei riitä päiväkäyntiin perustuvaan matkailuun***
- ***Vapaa-ajan asuminen muodostaa matkailun kehittämisen tärkeän tukijalan, jonka avulla saadaan syntymään kuntaan lisää majoituskapasiteettia.***

4. Hailuodon kunnan maapoliittinen ohjelma

Maapoliittisella ohjelmalla ohjataan maankäyttöä kunnallisten tavoitteiden ja tarpeiden mukaan. Ohjelmalla ohjataan myös yksityistä maankäyttöä erityisesti niiltä osin kuin sillä on vaikutusta kunnan kokonaiskehittämiseen.

Maapoliittisessa ohjelmassa varmistetaan että maatalouden ja metsätalouden / metsänhoidon sekä näiden liitännäiselinkeinojen sovitut periaatteet ovat yhteensopivia muiden strategisten tavoitteiden kanssa. Kaavoitusohjelmassa luodaan myös periaatteet, joiden avulla huolehditaan kansallismaiseman kehittymisestä.

- Luodaan yhdessä maanomistajien kanssa hanke, jossa pirstoutuneet metsäpalstat yhdistetään maanomistajien hallitsemaksi yhteismetsäksi valtionrahoituksella.
- Vapaa-ajan asumiselle ja virkistyspalveluille avataan uusia mahdollisuuksia länsirannalle avattavan maisematien avulla (väli Marjaniemi – Sunikari – Pöllä). Samassa yhteydessä kehitetään länsirannan alueen vesi- ja viemäriverkostoa.

Maapoliittinen ohjelman valmistelu on käynnissä ja ohjelma valmistuu kesällä 2011. (vastuu: aluearkkitehti, kh 2010 – 2012).

- ***Maapoliittisen ohjelman avulla saadaan säilytettyä olevat vetovoimatekijät ja valittua eri toiminnoille ja kehittämislohkoille parhaiten sopivat kehittämisalueet. Ohjelman avulla voidaan ohjata kunnan raakamaanhankintaa. Ohjelman avulla varmistetaan se, että kunta kykenee kaavoittamaan ja sitä kautta tarjoamaan riittävän laadukkaita tontteja asumisen, vapaa-ajan asumisen ja yrittämisen tarpeisiin.***

5. Alkutuotanto ja perinteisten ammattien elvyttäminen (esim. kalastus, veneen rakennus, käsityöt)

a) Maatalouden kehittäminen ja kilpailukyky

Maaseudun elinvoimaisena pysymiseksi kohdennetaan huomio seuraaviin:

- perusmaatalouden rakenne
  - maatalouden sivuelinkeinot
  - uudet tuotantomahdollisuudet, marjatalous
  - maatilamatkailutilojen kehittäminen
  - perustuotteiden jatkojalostusmahdollisuudet
- Ala- ja tilakohtaiset kehittämissuunnitelmat, yritys- ja yhteistyömuodot ja järjestelmät. (vastuu: maataloussihteeri, Hailuodon maataloustuottajat ry, alan järjestöt, tilat)
  - Alahankkeita muodostetaan resurssien puitteissa mm. seuraavien kokonaisuuksien kehittämiseksi:
    - perinteinen veneen valmistus
    - lähiruoka
    - tilateurastamot ja / tai liikkuvan teurastamotoiminnan kehittäminen
    - tuotetun maatalous-, kalastus- ja keräilytuotteen jalostusasteen nosto
    - käsityöperinteen voimistaminen ja taloudellinen hyödyntäminen

b) Kalastuksen, kalanjalostuksen ja myynnin kehittäminen

Perämeren alueella on menossa NORSUn hallinnoima kalastukseen ja kalatalouteen liittyvä kehittämishanke, jonka työtä ja työn tuloksia on seurattava aktiivisesti tavoitteena ohjata työskentelyä kalatalouden kehittämiseksi Hailuodossa.

Paikallisia kehittämishankkeita voisivat olla kalan torimyynti, savukalan säännöllinen tarjonta, suora ”jääautomyynti” kotitalouksille ja mökkiläisille, erilaisten muiden palvelukonseptin kehittäminen.

Kuntasivujen tai Hailuodon ”palveluportaalin” hyödyntäminen kalan markkinoinnissa selvitetään ko. portaalin selvitystyön yhteydessä. (vastuu: NORSUn kalatalouden kehittämishanke, kalastajat)

Hailuodossa on alkamassa Marjaniemen kalahallin tulevaan kehittämiseen liittyvä hankeselvitys, jonka tavoitteena on selvittää kalahallin mahdollisuudet muodostua monipuoliseksi kalataloksi. Hankkeen alkuvaiheessa pyritään etsimään yrittäjiä, jotka sitoutuisivat kalatalon kehittämiseen. (vastuu: kalastajainseura, kh, tekninen toimi 2011).

6. Palvelusektorin kehittäminen, palvelutuotanto ”hyvällä mallilla”

a) Julkinen palveluverkosto:

Kunnilla on useimpien julkisten palveluiden järjestämisvastuu. Päätökset siitä, tuottaako kunta julkiset palvelut itse vai hyödyntääkö se markkinoita palvelutuotannossa on perustuttava vertailukelpoisiin kustannus- / hyöty - analyysiin. Tavoitteena tulee olla palveluiden korkea laatu, tehokas tuottaminen ja suuri vaikuttavuus. Palvelun tuottaja ei ole itseisarvo.

Hankintapolitiikan tulee olla objektiivista ja pitkäjänteistä, jolloin luodaan palvelun tuottajalle edellytyksen oman toiminnan kehittämiseen.

Julkisia hankintoja säädellään laissa julkisista hankinnoista. Suunnitelmallisella hankintapolitiikalla voidaan turvata paikallisten yritysten huomioiminen tuottajana siinä laajuudessa kuin hankintalaki mahdollistaa.

Kuntaan luodaan periaatteet siitä, mikä on kunnan oman palvelutuotannon osuus ja mikä osa voidaan hoitaa yksityisesti. Selvitetään edellytykset esim. palvelusetelien käyttöönottoon. (vastuu: kh, sosiaali- ja terveystoimi, sivistystoimi, tekninen toimi)

➤ **Tarvitaan hankintapolitiikan tarkastelua ja pelisääntöjen luomista.**

b) Yksityinen palveluverkosto:

Kunnan alueella on varsin kattava palveluverkosto. Palveluja kuitenkin myös puuttuu mm. rakentamiseen, metallituotteisiin, matkailijoiden ohjelmapalveluihin jne. liittyviltä alueilta. Kaikkia saatavilla olevia palveluita ei tunneta.

Kunnan verkkosivujen kehittämisestä muodostetaan hanke, jonka yhteydessä luodaan yrityksille palveluportaali – eräänlainen verkkokauppa.

Verkkokaupassa hyödynnetään yhteisenä imagotekijänä saaristolaista alkuperää ja Hailuodon imagotekijöitä. (vastuu: Hailuodon Yrittäjät, kh)

7. Yrittäjyys ja yritysten kehittäminen

a) Toimivien yritysten kehittäminen ja uuden yritystoiminnan ja liiketoiminnan kehittäminen

- Yhteistyössä Yrityspalveluorganisaatioiden ja yrittäjähdistysten kanssa tuodaan koulutuspalveluja paikkakunnalle. (vastuu: Yrittäjähdistys ja kunta)
- Järjestetään tiedotustilaisuuksia ajankohtaisista asioista (rahoitus, EU, vero, markkinointi jne.). (vastuu: Yrittäjähdistys ja kunta)

b) Yrittäjyyskasvatus koulussa

- Kehitetään myönteistä yrittäjyysasennetta ja valmiutta yrittäjäuralle jo kouluaikana. Selvitetään mahdollisuudet sisällyttää yrittäjyys opetussuunnitelmiin.
- Etsitään menetelmät, jolla kaikille yläasteen oppilaille herätetään positiivinen innostus yrittäjyyteen. Yrittäjähdistyksen edustajat ovat käyneet yläluokilla kertomassa yrittäjyydestä ja omista yrittäjäkokemuksista. Kanssakäymistä voisi lisätä myös koulujen tekemillä oppilasvierailuilla yrityksiin. (vastuu: yrittäjähdistys, sivistystoimi)

c) Kunnan Kehittämispalkinto

- Kunta myöntää joka toinen vuosi Kehittämispalkinnon henkilölle, organisaatiolle, yhteisölle tai yritykselle, joka on merkittävästi vaikuttanut Hailuodon kehittämiseen.
- Kunta välittää nuoria kesätyöhön paikallisiin yrityksiin. (vastuu: yrittäjähdistys, kh, nuorisotoimi)

➤ **Tarvitaan yrittäjyyden monipuolista ja positiivista esillä pitämistä**

8. Infrastruktuurin kehittäminen

a) Tietoliikenneyhteys / valokaapeliverkko

- Lisääntyvä tietoliikennemäärä edellyttää että valokuituun perustuva laajakaista toimii kaikilla kunnan keskeisillä asumisen- ja vapaa-ajan asumisen- sekä yritystoiminta-alueilla.
- Kunta osallistuu valtakunnalliseen ”Laajakaista kaikille” -hankkeeseen.

b) Tiestö ja kunnallistekniikka

- Kunnan tehtävänä on jatkuvasti kehittää yhdessä muiden toimijoiden kanssa tiestöä ja muuta infrastruktuuria. Nykytilanteessa hyvä infrastruktuuri ei ole kilpailutekijä vaan välttämättömyys, jonka puute on ongelma.
- Kunnan valmiudet tarpeen mukaiseen kunnallistekniikan rakentamiseen sekä yritys- että asuinalueille on turvattava.
- Kunta vaikuttaa omien voimavarojen puitteissa siihen, että liikenneolot paranevat ja tiestö vastaa kunnan ja kuntalaisten tarpeita.
- Infrastruktuurin kehittämissuunnitelmia laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että kehittämissuunnitelmat ovat yhteensopivia ja tukevat maapoliittisen ohjelman toteuttamista. (vastuu: kh, tekninen toimi, Hailuodon Vesihuolto Oy)

9. EU - ja muun julkisen rahoituksen hyödyntäminen

- Hailuodon kunta on ns. saaristolain (puitelaki) mukainen saaristokunta. Lain mukaan tämä oikeuttaa korkeampiin investointi- ja yritystukiin.
- Kunnan ja yhteistyöverkostojen kanssa yhdessä järjestetään säännöllisiä tiedotustilaisuuksia (vähintään kerran vuodessa), joissa levitetään tietoa käytettävissä olevista yhteiskunnan tuista erilaisille yritystoimintaan tai kunnan kehittämiseen liittyviin hankkeisiin.
- Samalla luodaan järjestelmä, jonka avulla tarkistetaan hankekohtaisesti hankkeeseen mahdollisesti saatavissa oleva muu tuki. (vastuu; kh, yrittäjäyhdistys)

➤ ***Jokaisesta hankkeesta tulee tehdä erillinen toteuttamisohjelma (aikataulu, kustannusarvio, rahoitus, vastuuhenkilö / organisaatio). Vastuu hankkeiden käynnistämisestä ei ole yksistään kunnan, vaan kunkin alan yhteisön / toimijan yhdessä kunnan ja muiden yhteistyötahojen kanssa.***

9) Elinkeino- ja kehittämisohjelman päivitys

Elinkeino- ja kehittämisohjelma päivitetään jokaisen valtuustokauden aikana siten, että valmistelu aloitetaan heti uuden valtuuston aloittaessa työskentelyn ja valtuusto vahvistaa päivitetyn ohjelman kauden puoliväliin mennessä. (vastuu: kj, kh)

10) Mittarit ja seuranta

Mittaristoa luotaessa on huomioitava Suomen Yrittäjien suorittama ilmastokysely, jotta saataisiin vertailukelpoista tietoa muihin vastaavan kokoiisiin kuntiin sekä tietoa kunnan sijoittumisesta Oulun seudulla.

Mitattavia asioita ovat mm:

Yleinen elinkeinopolitiikka

- kunnan ja yrittäjän välinen yhteistyö on hyvää
- kunnan elinkeinopolitiikka tukee yrittäjän toiminnan kehittämistä
- kunta ja yrittäjät asettavat elinkeinopoliittiset tavoitteet yhdessä
- kunnassa on ajantasainen elinkeinopoliittinen ohjelma
- kunta toteuttaa asetettuja elinkeinopoliittisia tavoitteita määrätietoisesti
- kunta seuraa järjestelmällisesti elinkeinopolitiikan tuloksia

Julkisten palveluiden järjestäminen ja kunnan hankintapolitiikka

- kunta on järjestänyt julkiset palvelut tehokkaasti ja laadukkaasti
- kunta antaa yrittäjille mahdollisuuden tuottaa kunnan järjestämisvastuulla olevia palveluita
- kunta tarjoaa paikallisille yrittäjille mahdollisuuden osallistua kaikkiin kunnan järjestämiin tarjouskilpailuihin

Kunnan päätöksenteon yrittäjälähtöisyys

- kunnan päätöksenteko pohjautuu yritysvaikutuksen johdonmukaiseen selvittämiseen
- kunnan päätöksenteko on yrittäjien toiminnan kannalta ennustettavaa ja pitkäjänteistä
- kunnan päätöksenteko on yrittäjien toiminnan kannalta riittävän nopeaa
- kunnanvaltuusto, kunnanhallitus ja eri lautakunnat edistävät toiminnallaan ja päätöksillään yrittäjien toiminnan kehittämistä
- kunnan virkamiesjohto edistää toiminnallaan ja päätöksillään yrittäjien toiminnan kehittämistä